

Paeonia officinalis

Nomenclatuur/etymologie

De wetenschappelijke naam *Paeonia officinalis* is samengesteld uit de geslachtsnaam *Paeonia* en de soortsaanduiding *officinalis*. Het geslacht *Paeonia* is afgeleid van Paeon, de mythische arts van de Griekse goden, die volgens de legende door Zeus in een pioenroos werd veranderd om hem te redden van de jaloezie van zijn leraar Asclepius. De soortnaam *officinalis* is Latijn voor 'uit de apotheek' of 'geneeskrachtig' en verwijst naar het traditionele gebruik van de wortels in de middeleeuwse en vroege geneeskunde. De Nederlandse naam is Boerenpioen.

Taxonomie

Paeonia officinalis is een kruidachtige vaste plant en een van de oudste gecultiveerde soorten binnen het geslacht. Het is een allotetraploïd, wat betekent dat het een hybride oorsprong heeft, waarschijnlijk met *Paeonia peregrina* als een van de ouders. De soort kent een aantal geaccepteerde ondersoorten.

- Rijk: *Plantae*
- Orde: *Saxifragales*
- Familie: *Paeoniaceae*
- Geslacht: *Paeonia*
- Soort: *Paeonia officinalis*

Synoniemen

Er zijn verschillende synoniemen, waaronder veel namen die verwijzen naar oude variëteiten of vormen. De geaccepteerde naam is *Paeonia officinalis* L. (Linnaeus). Historische namen, of namen die verwijzen naar ondersoorten of cultivars, zijn bijvoorbeeld: *Paeonia foemina*, *Paeonia festalis*, *Paeonia paradoxa*, en *Paeonia promiscua*. Vormen en ondersoorten zoals *Paeonia officinalis* subsp. *microcarpa* en *Paeonia officinalis* subsp. *officinalis* worden soms nog vermeld, maar de soort zelf wordt als stabiel beschouwd.

Variëteiten en cultivars

Paeonia officinalis is bekend om zijn historische cultivars, die vaak dubbele bloemen hebben. De soort en zijn cultivars zijn zeer geliefd vanwege hun vroege bloei en sterke, traditionele uitstraling.

Bekende en veelgebruikte cultivars zijn:

- *Paeonia officinalis* 'Rubra Plena': Dit is verreweg de meest bekende en wijdverbreide cultivar. Hij heeft grote, gevulde, dieprode of karmozijnrode bloemen.
- *Paeonia officinalis* 'Rosea Plena': Een cultivar met gevulde roze bloemen.
- *Paeonia officinalis* 'Alba Plena': Een zeldzamere cultivar met gevulde witte bloemen.
- *Paeonia officinalis* 'Mutabilis': Een variëteit waarvan de bloemen verkleuren van roze naar wit.
- *Paeonia officinalis* 'Anemoneflora': Een semi-dubbele vorm, vaak met donkerroze tot rode bloemen.

Familie

De plant behoort tot de familie *Paeoniaceae*, de pioenfamilie. Dit is een kleine familie die tegenwoordig uitsluitend het geslacht *Paeonia* omvat.

Hoogte

Paeonia officinalis is een kruidachtige pioen die een volwassen hoogte bereikt van ongeveer 60 tot 90 centimeter, afhankelijk van de cultivar en de groeiomstandigheden.

Bloemkleur

De bloemkleur van de wilde soort is doorgaans enkelvoudig en karmijnrood tot roze. De meest gecultiveerde vormen, zoals 'Rubra Plena', hebben echter grote, gevulde bloemen in variaties van dieprood, helderroze of wit.

Bladkleur

Het blad is diep ingesneden en bestaat uit meerdere segmenten. De kleur is een kenmerkend donkergroen tot grijsgroen. De bladeren zijn relatief stug en dik, met een ietwat behaarde onderzijde.

Bloeiperiode

De Boerenpioen is een vroege bloeier onder de pioenen, vaak eerder dan de meer gebruikelijke *Paeonia lactiflora* hybriden. De bloei vindt plaats in de late lente, meestal in mei tot begin juni.

Standplaats

De plant verlangt een zonnige standplaats. Een goed doorlatende, diepe, voedselrijke en bij voorkeur kalkhoudende grond is ideaal. De Boerenpioen staat erom bekend dat hij, in tegenstelling tot sommige hybriden, enigszins zwaardere bodemtypen en zo nu en dan vochtige grond kan verdragen, mits de drainage in de winter goed is.

Herkomst

De soort is inheems in de bergachtige gebieden van Zuid-Europa. Het oorspronkelijke verspreidingsgebied omvat voornamelijk Frankrijk, Italië, Zwitserland, en delen van de Balkan. De plant is al eeuwen in cultuur en is in andere delen van Europa en Noord-Amerika geïntroduceerd.

Soort gewas

Het is een kruidachtige vaste plant (*herbaceous perennial*). Dit betekent dat de stengels en bladeren in de herfst volledig afsterven tot aan de grond, waarna de plant in het voorjaar vanuit knoppen op de wortelstok (*tuberous rootstock*) opnieuw uitloopt.

Vermeerderingswijze

Paeonia officinalis wordt het meest vermeerderd door deling van de wortelstokken. Dit gebeurt meestal in de herfst. Daarnaast kan de plant worden vermeerderd door zaad, hoewel dit leidt tot variabele nakomelingen en een lange tijd duurt voordat de plant bloeit. Voor cultivar-echte vermeerdering is worteldeling of weefselkweek noodzakelijk.

Klimaatzone

De soort is zeer winterhard. Hij valt in USDA hardheidszone 3 tot 8. Hij verdraagt temperaturen tot ongeveer -40 °C en is zeer geschikt voor de meeste gematigde klimaten.

Insecten

De bloemen van de Boerenpioen, met name de enkelvoudige en semi-dubbele vormen, trekken bijen en andere bestuivende insecten aan, hoewel de gevulde cultivars (*plena* vormen) door de overvloed aan bloemblaadjes minder toegankelijk zijn voor bestuivers.

Bronvermelding

<https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:711836-1>

https://en.wikipedia.org/wiki/Paeonia_officinalis

<https://nl.wikipedia.org/wiki/Boerenpioen>

Samenvatting

Onderwerp	Resultaat
Nomenclatuur/etymologie	Genoemd naar Paeon (arts van de goden); <i>officinalis</i> betekent 'geneeskrachtig/uit de apotheek'.
Taxonomie	<i>Rijk: Plantae, Orde: Saxifragales, Familie: Paeoniaceae, Geslacht: Paeonia, Soort: Paeonia officinalis</i>
Synoniemen	<i>Paeonia foemina, Paeonia festalis, Paeonia paradoxa, Paeonia promiscua.</i>
Variëteiten en cultivars	'Rubra Plena' (gevuld rood), 'Rosea Plena' (gevuld roze), 'Alba Plena' (gevuld wit), 'Mutabilis' (verkleurt van roze naar wit), 'Anemoneflora' (semi-dubbel).
Familie	<i>Paeoniaceae</i> (Pioenfamilie)
Hoogte	60 tot 90 centimeter.
Bloemkleur	Wilde vorm: enkelvoudig, karmijnrood tot roze. Cultivars: gevuld, dieprood, roze of wit.
Bladkleur	Donkergroen tot grijsgroen, diep ingesneden, stug en ietwat behaard.
Bloeiperiode	Late lente (mei tot begin juni), vroegbloeiend.
Standplaats	Volle zon; diepe, goed doorlatende, voedselrijke en bij voorkeur kalkhoudende grond.
Herkomst	Bergachtige gebieden van Zuid-Europa (o.a. Frankrijk, Italië, Balkan).
Soort gewas	Kruidachtige vaste plant (<i>herbaceous perennial</i>).
Vermeerderingswijze	Deling van wortelstokken (gebruikelijk), zaad (langzaam, variabel), weefselkweek.
Klimaatzone	USDA zone 3 tot 8.
Insecten	Enkelvoudige en semi-dubbele bloemen trekken bijen en andere bestuivers aan.